

Rapport

Klacht

Zie onder *bevindingen* of *volledige tekst* voor de volledige tekst van het rapport.

Beoordeling

Zie onder *bevindingen* of *volledige tekst* voor de volledige tekst van het rapport.

Conclusie

Zie onder *bevindingen* of *volledige tekst* voor de volledige tekst van het rapport.

Aanbeveling

Zie onder *bevindingen* of *volledige tekst* voor de volledige tekst van het rapport.

Onderzoek

Zie onder *bevindingen* of *volledige tekst* voor de volledige tekst van het rapport.

Bevindingen

Achtergrond van de klacht; het verhaal van verzoekers

Op 3 oktober 2007 's avonds rond half zes werden verzoekers, de heer en mevrouw C., en twee van hun kinderen (destijds 5 en 15 jaar) opgeschrikt toen een arrestatieteam (AT) hun woning binnenviel. Tenminste zeven politiemensen waren daarbij betrokken. Ze waren op zoek naar S., de 19-jarige zoon van verzoekers, en naar vuurwapens. S. bleek er niet te zijn. De hele woning werd doorzocht, maar wapens werden niet aangetroffen. Een kluis kon niet worden geopend en werd in beslag genomen.

De inval heeft op verzoekers en de kinderen veel indruk gemaakt. De ene dochter zag daarna wazig, met de andere ging het na de inval slecht op school. Mevrouw C. had in de maanden na de inval last van haar schouder, ze had concentratiestoornissen en slaapproblemen.

Het AT heeft de bewoners geen gelegenheid gegeven de voordeur of tussendeuren te openen, maar deze zelf met geweld opengemaakt. Daarbij is schade ontstaan. Ook verschillende meubels zijn beschadigd.

Verzoekers hebben een klacht ingediend bij de politie Utrecht. De korpsbeheerder kwam op 15 mei 2008 tot de conclusie dat deze op twee onderdelen gegrond was: het niet

binnen de wettelijke termijn overhandigen van een verslag van het binnentreden en verzuim om een kennisgeving van inbeslagneming te overhandigen. Geen oordeel kon worden gegeven over de klacht dat de politie de gezinsleden had bedreigd met een vuurwapen. Overigens achtte de korpsbeheerder de klacht over disproportioneel politieoptreden ongegrond, evenals de klacht dat huisraad is beschadigd en deuren zijn opengebroken terwijl sleutels waren aangeboden. De klachtadviescommissie deed de aanbeveling om de nazorg van een AT-instap (beter) te borgen.

Verzoekers legden hun zaak voor aan de Nationale ombudsman. Op 28 augustus 2009 stelde deze een onderzoek in en formuleerde het onderwerp als volgt:

Klacht

Verzoekers klagen erover dat de hoofdofficier van justitie van het arrondissementsparket te Utrecht toestemming heeft gegeven voor de inzet van het arrestatieteam Midden-Nederland op 3 oktober 2007 ter aanhouding van een familielid in de woning van verzoekers.

Verzoekers klagen erover dat politieambtenaren van het regionale politiekorps Utrecht op 3 oktober 2007 tijdens hun aanwezigheid in de woning van verzoeker een aantal zaken, waaronder een salontafel en een lade van een koelkast en een kluis, hebben beschadigd.

Bevindingen inzake de beslissing tot AT-inzet

Standpunt verzoekers

1. De kern van verzoekers' bezwaar is dat de politie in hun woning heeft gezocht naar hun (meerderjarige) zoon S. en naar wapens, terwijl de politie wist dat S. niet meer bij hen woonde. En op het adres waar S. wel woonde is geen inval gedaan. De Nationale ombudsman duidt het adres van verzoekers hierna aan als "adres Q".

In juli 2007 heeft de politie ook al een inval gedaan aan het adres Q, aldus verzoekers. Zij hebben kort daarna op de het hoofdbureau aan de politie laten weten dat S. niet meer op dat adres woont. Ook in januari 2008 heeft de politie wegens aanwijzingen tegen hun zoon een inval gedaan in hun woning op adres Q.

2. Zij voeren verder aan dat de actie van het AT zou zijn gebaseerd op een verklaring "van horen zeggen." Verzoeker, de vader van S., is door de politie geïnformeerd dat "er een getuige zou zijn geweest die verklaard heeft dat S. wapens had". Betreffende getuige, de heer M. (...), geboren (...) heeft echter ten overstaan van de rechter in een getuigenverhoor (onder ede) verklaard dat hij - anders dan de mededelingen van de politie - "S. nimmer met wapens heeft gezien". Getuige had uitsluitend gehoord (en derhalve nimmer gezien) dat S. wapens voorhanden zou hebben gehad. Het is niettemin deze

getuige geweest op grond waarvan de inval aan adres Q is gebaseerd.

Standpunt minister van justitie

3. De minister is van oordeel dat de hoofdofficier van justitie te Utrecht op rechtmatige gronden toestemming heeft gegeven voor de inzet van het arrestatieteam. Uit informatie van de Regionale Inlichtingen Dienst (RID) bleek dat S. bij de woning aan adres Q tot tweemaal toe met een vuurwapen zou hebben geschoten. Deze info heeft de status "betrouwbaar" gekregen. Naar aanleiding hiervan rees de verdenking dat hij over een vuurwapen beschikte en ermee geschoten had.

Voor de aanhouding is een AT ingezet omdat S. antecedenten heeft op het gebied van geweld, diefstal, heling en overvallen en reeds eerder was al aanleiding om hem door een AT te laten aanhouden. Gezien de verdenking en de antecedenten betrof het een risicovolle aanhouding van een mogelijk vuurwapengevaarlijke verdachte.

Tenslotte wijst de minister erop dat S. op de datum van het optreden door het AT wel degelijk woonachtig, althans ingeschreven was op het adres Q. En hij is zelf verantwoordelijk voor een correcte registratie in het de GBA. De minister zond een GBA-overzicht mee waaruit blijkt dat S. van 24 juli 2000 tot 4 december 2007 ingeschreven is geweest op het adres Q te Utrecht, daarna enige tijd zonder vaste woon- of verblijfplaats was en vanaf medio 2009 op adres Y stond ingeschreven.

Informatie en standpunt korpsbeheerder

4. Gevraagd naar de feiten en argumenten die voor de politie reden zijn geweest om het Openbaar Ministerie toestemming voor inzet van een AT te vragen, deelde de korpsbeheerder de Nationale ombudsman het volgende mee.

Naar aanleiding van informatie van de RID van de politie dat S. op 25 september 2007 bij een ruzie voor zijn woning met een vuurwapen in de lucht zou hebben geschoten, is een onderzoek ingesteld. Dit onderzoek werd uitgevoerd door de recherche in de periode 28 september 2007 tot 3 oktober 2007.

Het onderzoek bestond uit het verzamelen van verdere informatie om zodoende een bevestiging te krijgen van de RID-informatie dan wel informatie die de RID-informatie zou ondersteunen. Geraadpleegde bronnen waren onder andere het Bedrijfsprocessensysteem (BPS) en Herkenningsdienstsysteem (HKS).

Het onderzoek heeft ertoe geleid dat sprake was een redelijk vermoeden dat S. in het bezit zou zijn van een vuurwapen. S. kwam bovendien voor in politieregistraties. Uit veiligheidsoverwegingen wordt dan om inzet van een AT gevraagd. De ingewonnen informatie werd besproken met de officier van justitie van het parket Utrecht. Met toestemming van de officier van justitie werd de doorzoeking op 3 oktober 2007

uitgevoerd.

Uit informatie van de gemeente Utrecht bleek dat S. op 3 oktober 2007 stond ingeschreven op adres Q. De mogelijkheid bestond dat een vuurwapen in de woning zou kunnen zijn. Daarom heeft een doorzoeking plaatsgevonden op grond van artikel 49 Wet Wapens en Munitie.

5. In antwoord op een vraag van de Nationale ombudsman naar bij de politie aanwezige adresinformatie, verstrekte de korpsbeheerder een overzicht van data van registraties in BPS en de in de betreffende registraties genoemde adressen van S. in de 12 maanden voorafgaand aan het AT-optreden.

- 5 oktober 2006: adres Q te Utrecht
- 10 oktober 2006 tot 7 november 2006: adres Y te Utrecht (meerdere registraties)
- 7 april 2007: adres Q te Utrecht
- 8 april 2007 tot 11 april 2007: adres Y te Utrecht (meerdere registraties)
- 12 april 2007 adres Q te Utrecht
- 14 april 2007 tot 20 april 2007 adres Y te Utrecht (meerdere registraties)
- 2 mei 2007: adres Q
- 8 mei 2007 tot 15 juni 2007 adres Y (meerdere registraties)
- 16 juni 2007 tot 22 juni 2007 adres Q te Utrecht (meerdere registraties)
- 25 juni 2007: Y
- 28 juni 2007: adres Q (meerdere registraties)
- 14 juli 2007 tot 22 augustus 2007: adres Y te Utrecht (meerdere registraties)
- 28 augustus 2007 tot 23 september 2007: adres Q te Utrecht

De korpsbeheerder merkte op dat gedurende de weergegeven periode S. dus verschillende malen zelf adres Q als zijn adres heeft opgegeven. In de laatste registratie

voorafgaand aan het naar hem ingestelde onderzoek ter zake vuurwapenbezit, stond het adres Q geregistreerd. Verder verwees de korpsbeheerder naar het proces-verbaal van de Regionale Inlichtingendienst van de politie Utrecht (zie hieronder, nr. 9) met informatie over een ruzie voor de woning van S. op [straatnaam van adres Q] te Utrecht.

Naar aanleiding van een specifieke vraag van de Nationale ombudsman voegde de korpsbeheerder nog toe dat de politie geen informatie had over aanwezigheid van S. op adres Q op de bewuste datum op het tijdstip van het AT-optreden. Er heeft bijvoorbeeld geen observatie of telefoontap plaatsgevonden. Reden daarvoor is dat vanwege de veiligheid niet te lang gewacht mag en kan worden om een woning te betreden indien het redelijke vermoeden is ontstaan dat daar wapens of munitie aanwezig zijn.

6. Naar aanleiding van de verwijzing door de korpsbeheerder naar "politieregistraties" en de verwijzing door de minister naar "antecedenten" informeerde de Nationale ombudsman naar de aard van de gegevens over S. en met name de relatie met vuurwapens. De korpsbeheerder deelde onder meer het volgende mee.

Bij antecedenten gaat het om verdenkingen. Vanaf 2006 tot aan 3 oktober

2007 staan voor S. 11 antecedenten geregistreerd, met name voor vermogensdelicten en gewelddelicten. Er zijn geen antecedenten ter zake vuurwapengebruik of het bezit daarvan. Het laatste antecedent voorafgaand aan 3 oktober 2007 is van 10 mei 2007.

Tot aan 9 juli 2007 zijn er geen registraties geweest ter zake vuurwapengebruik of het bezit daarvan door S.. Op 9 en 12 juli 2007 zijn twee processen-verbaal opgemaakt door de Criminele Inlichtingen Eenheid (CIE) politie Utrecht.

De processen-verbaal van CIE en RID

7. In de twee processen-verbaal van de teamleider van de Regionale Criminele Inlichtingeneenheid Utrecht staat dat in de maand juli 2007 via een informant informatie is binnengekomen.

In het proces-verbaal van 9 juli 2007 gaat het om de informatie dat S. een ongeveer 18-jarige Marokkaanse jongen van [straatnaam van adres Q] in Utrecht in het bezit is van meerdere vuurwapens. Hij bewaart deze op verschillende plaatsen in zijn woning. Verder heeft hij veel gestolen goederen, waaronder scooters en laptops in zijn woning.

In het proces-verbaal van 12 juli 2007 gaat het om de informatie dat S., een Marokkaanse jongen van ongeveer 18 jaar van [straatnaam van adres Q] in Utrecht van plan is om samen met ene (...) en ene (...) een gewapende overval te plegen op een bepaalde winkel. Ze willen dit in of na de zomervakantie van 2007 gaan doen.

De teamleider verklaart in beide gevallen dat hij zich, alvorens bovenstaande informatie ter beschikking te hebben gesteld aan de recherche, een oordeel heeft gevormd over de betrouwbaarheid van de informant en over de juistheid van de informatie. Dat oordeel luidt dat de hem bekende achtergrond van de informant, gezien in samenhang met de door die informant aangedragen gegevens, tot de conclusie leidt, dat een oordeel over de betrouwbaarheid van de informatie niet kan worden gegeven.

8. De substituut-ombudsman, mr. Van Dooren, heeft de informatie ingezien waarop de processen-verbaal van de CIE, gedateerd 9 respectievelijk 12 juli 2007, zijn gebaseerd. Hij heeft geconstateerd dat deze informatie concreet is en relevante details bevat. Gegevens die kunnen leiden tot onthulling van de identiteit van de bron van de informatie waren afgeschermd.

De bij de inzage aanwezige officier van justitie heeft de conclusie in de processen-verbaal "dat een oordeel over de betrouwbaarheid van de informatie niet kan worden gegeven" toegelicht. Op basis daarvan is de substituut-ombudsman van mening dat de hoofdofficier van justitie de processen-verbaal heeft kunnen betrekken bij zijn beslissing tot inzet van een AT ten behoeve van een aanhouding/doorzoeking op het adres Q op 3 oktober 2007.

9. Een proces-verbaal van 28 september 2007 van het hoofd van de RID van de politie Utrecht vermeldt dat via een informant informatie is binnengekomen dat S. uit de wijk [wijknaam] ruzie heeft met een groep uit de wijk [andere wijknaam] te Utrecht. Op dinsdag 25 september 2007 omstreeks 21.00 uur was er een ruzie voor de woning van S. op [straatnaam van adres Q] te Utrecht, S. heeft bij deze ruzie met een vuurwapen een of tweemaal in de lucht geschoten.

Het oordeel van de verbalisant over de betrouwbaarheid luidde dat de hem bekende achtergrond van de informant, gezien in samenhang met de door die informant aangedragen gegevens, tot de conclusie leidt, dat de verstrekte informatie als betrouwbaar kan worden aangemerkt. Hij heeft de informatie op 28 september 2007 ter beschikking van een teamleider recherche gegeven, ter operationele afhandeling.

10. De substituut-ombudsman heeft bij de RID van de regiopolitie Utrecht inzage gehad in de rapportage van informantenrunners die heeft geleid tot het opmaken van het eerder genoemde proces-verbaal van 28 september 2007. Enkele gegevens die leiden naar de identiteit van de informant, zoals zijn/haar naam, waren daaruit verwijderd.

Uit deze rapportage is voor de beoordeling van de betrouwbaarheid van de verstrekte informatie van belang:

- dat die informatie luidde dat meerdere personen de bron hebben verteld over het tonen van een wapen door S. op 25 september 2007 bij [de straatnaam van adres Q] in verband met een ruzie en over het schieten daarmee;
- dat bij verificatie is geconstateerd dat door twee politieambtenaren een mutatie was gemaakt van een voorval op 25 september 2007, tussen 21:30 uur en 22:05 uur in en nabij Q. Er was een melding geweest naar de meldkamer dat een grote groep jongeren daar was, dat ze ijzeren staven bij zich hadden. Een getuige hoorde een harde knal.

De substituut-ombudsman is voorts geïnformeerd over de beoordeling door de RID van de betrouwbaarheid van de bron. Hij heeft daartoe inzage gehad in de evaluatie van

activiteiten van de informant in kwestie.

Daarbij is gebleken dat de bron in het voorafgaande jaar regelmatig informatie heeft aangeleverd die bevestigd is. Verder was er geen sprake van een relatie tot de personen over wie de informatie gaat die hem/haar een motief zou hebben gegeven.

Tenslotte hebben de betrokken leidinggevende politiemedewerkers de substituut-ombudsman uitgelegd waarom de informant die schuilgaat achter de processen-verbaal met CIE-informatie niet dezelfde kan zijn als de hierboven besproken informant.

Beoordeling

11. Verzoekers zijn op 3 oktober 2007 onverwacht geconfronteerd met een groep politiemensen die hun voordeur forceerde, de woning binnenstormde en onder het geven van strikte aanwijzingen en met openbreken van twee deuren alle ruimten doorzocht. De politiemensen gaven aan op zoek te zijn naar S. Een "instap" van een arrestatieteam wordt door degenen die het overkomt veelal als schokkend en beangstigend ervaren en bij verzoekers lijkt dat niet anders te zijn geweest.

In regelingen betreffende de inzet van het AT (officieel: een aanhoudings- en ondersteuningseenheid, AOE) is onderkend dat sprake is van een zwaar gewelddadig middel. Bij een actie van een AT zijn grondrechten in het geding, zoals het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en specifiek het huisrecht. De inzet van een AT is dan ook gebonden aan procedurele en materiële voorwaarden. Voor deze zaak is met name van belang dat het moet gaan om een aanhouding waarbij redelijkerwijs mag worden aangenomen dat levensbedreigende omstandigheden tegen de politie of anderen dreigen. Verder is toestemming van de hoofdofficier van justitie (of een beperkte kring vervangers) vereist (zie bijlage nr.3).

De Nationale ombudsman toetst deze zeer indringende wijze van politieoptreden aan het evenredigheidsvereiste. Dit vereiste van behoorlijkheid houdt in dat overheidsinstanties voor het bereiken van een doel een middel aanwenden dat voor de betrokkenen niet onnodig bezwarend is en dat in evenredige verhouding staat tot dat doel, in dit geval het aanhouden van S op veilige wijze. De Nationale ombudsman betreft daarbij dat de actie van de politie met name voor verzoekers en de aanwezige kinderen zeer belastend was, terwijl de actie niet tegen hen, maar tegen S. was gericht.

12. De Nationale ombudsman zal hier allereerst ingaan op de waarde van de informatie waarop het Openbaar Ministerie en de politie hun beslissingen en handelen hebben gebaseerd.

De omstandigheid dat de RID-informatie informatie "van horen zeggen" betreft, is voor de Nationale ombudsman geen aanleiding om deze ter zijde te schuiven. De bron heeft immers gelijklopende informatie over plaats, datum, S. en (vuur)wapen van meerdere personen vernomen, er is een politiemutatatie die enige bevestiging geeft en de politie had voldoende ervaring met betrokkene om hem/haar als een betrouwbare bron aan te merken. Verder heeft de CIE informatie ontvangen die in dezelfde richting wijst, maar niet afkomstig is van de RID-informant. De Nationale ombudsman baseert zijn conclusie bovendien op verder de bevindingen van de substituut-ombudsman die hierboven bij nrs. 8 en 10 zijn vermeld en neemt deze over.

Naar het oordeel van de Nationale ombudsman was een en ander toereikend als grondslag voor een verdenking in de zin van artikel 27 Wetboek van Strafvordering dat S wapens voorhanden had. Dit materiaal was voorts deugdelijk als basis voor het vermoeden van artikel 49 Wet Wapens en Munitie dat S. in de woning op adres Q vuurwapens verborgen hield (zie voor de wetsartikelen de bijlage, nrs. 1 en 2).

De Nationale ombudsman heeft dan ook geen kritiek op de beslissing om S. als verdachte van het voorhanden hebben van wapens aan te houden en evenmin op de beslissing tot doorzoeking van de woning aan adres Q.

De Nationale ombudsman heeft geen enkele aanwijzing aangetroffen dat (andere) bewoners, zoals verzoekers, in verband werden gebracht met bezit van (vuur)wapens.

13. Een andere kwestie is of de aanpak die is gekozen om S. aan te houden, behoorlijk is geweest. Daarbij gaat het om het moment en de plaats van de aanhouding, de inzet van het AT daarbij, een en ander ook in samenhang bezien. De Nationale ombudsman merkt daarover het volgende op.

Van de politie mag worden verwacht dat zij het betreden van woningen zonder toestemming van de bewoner ter aanhouding van een verdachte zoveel mogelijk beperkt tot woningen waarvan voldoende aanwijzingen bestaan dat de gezochte persoon op dat moment op die plaats kan worden aangetroffen.

En zo gebeurt dat in de waarneming van de Nationale ombudsman ook: aanhoudingen in de vroege ochtend, nog voordat de betrokkene de deur uit is of zelfs maar is opgestaan; aanhoudingen tijdens belangrijke televisieuitzendingen enzovoorts. Het "uitproberen" van verschillende adressen en tijdstippen zal veelal als onnodig bezwarend voor de bewoners van de hand gewezen moeten worden. Dit geldt des te meer wanneer het een AT is dat ter aanhouding in actie komt.

In deze zaak is niet gebleken van enige aanwijzing dat S. op de bewuste dag, 's middags rond half zes op adres Q aanwezig zou zijn. Is dit niet een tijdstip waarop een jongen van 18, 19 jaar zeer wel op allerlei andere plaatsen kon zijn; op straat, bij vrienden, op het

andere van hem bekende adres Y, misschien aan het werk? De politie heeft hierover geen informatie verzameld, door middel (bijvoorbeeld) van een telefoontap of observatie. De reden die hiervoor is aangevoerd, namelijk dat vanwege de veiligheid niet te lang kan worden gewacht met optreden, heeft de Nationale ombudsman in dit geval niet kunnen overtuigen. Nadat op 28 september bij de recherche de informatie was aangeleverd die aanleiding was voor de politieactie, is immers nog zo'n vijf dagen de tijd genomen voor enig onderzoek dat volgens opgave van de politie hoofdzakelijk heeft bestaan uit het raadplegen van registratiesystemen waartoe de politie snel toegang heeft. Van een acute noodzaak is de Nationale ombudsman dan ook niet gebleken.

14. De conclusie luidt dat de Nationale ombudsman het niet behoorlijk acht dat het Openbaar Ministerie toestemming voor deze inzet van het AT ter aanhouding van S heeft gegeven.

Klacht betreffende schade

Standpunt verzoekers

1. Zij vinden dat het niet nodig was geweest om deuren te forceren; hun dochter had de sleutels van de tussendeuren aangeboden aan de politie. Bij de actie van de politie is een kras op de salontafel gekomen en de lade van het vriesgedeelte van de koelkast is beschadigd. Ook op de kluis waren krassen. Verzoekers hebben kleurenfoto's toegestuurd waarop een en ander te zien is.

Standpunt korpsbeheerder

2. De Nationale ombudsman heeft de korpsbeheerder verzocht te reageren op de klacht betreffende de schade en om hem te informeren over de afwikkeling van de schadeclaim van verzoekers. De korpsbeheerder berichtte de Nationale ombudsman op 25 maart 2010 als volgt.

Politieambtenaar J, een leidinggevende die destijds betrokken is geweest bij de doorzoeking van het pand, geeft aan dat hij blijft bij zijn verklaring in het kader van de interne klachtbehandeling dat er door de politie drie deuren zijn beschadigd, maar dat er verder niet is beschadigd of vernield. Als dat wel het geval zou zijn, dan zou dat zijn gemeld. Er is geen reden om dat niet te melden, omdat de politie Utrecht voor dergelijke schade immers verzekerd is. Door de politie Utrecht is geen schade toegebracht aan een salontafel, een lade van een koelkast en een kluis, aldus de conclusie van de korpsbeheerder. Over de schade was nog geen beslissing genomen. De advocaat zou alsnog worden geïnformeerd over de schadeafhandeling.

De korpsbeheerder ging niet in op de vraag van de Nationale ombudsman waarom aan verzoekers in het geheel geen schade, bijvoorbeeld die, welke is toegebracht aan de deuren, is vergoed, hoewel in de jurisprudentie uitgangspunt is dat schade moet worden

vergoed die bij rechtmatig strafvorderlijk optreden wordt toegebracht aan goederen van niet-verdachten.

De verzekeraar van de politie schreef de advocaat van verzoekers op 21 mei 2010 dat het binnentreden rechtmatig was en de politie daarom niet de schade dient te dragen.

Beoordeling

3. Onomstreden is dat de schade aan drie deuren aan de politieactie moet worden toegeschreven. Over de vergoeding van overige schade merkt de Nationale ombudsman het volgende op.

Wat de schade aan huisraad betreft, staan de lezing van verzoekers en die van de politie tegenover elkaar. De Nationale ombudsman merkt op dat de krassen zeer wel door de politieactie kunnen zijn ontstaan, immers waar een AT optreedt, gaat snelheid boven een

voorzichtige omgang met spullen van burgers. Maar de Nationale ombudsman moet er, gelet op het standpunt van de korpsbeheerder, ook rekening mee houden dat er een andere oorzaak is, bijvoorbeeld dat de goederen al beschadigd waren ten tijde van de politieactie. Ook dat is niet onwaarschijnlijk. En de redenering dat in de werkwijze van het AT weinig oog is voor huisraad in de binnengetreden woning, gaat niet op voor de opgegeven schade aan de lade van de vrieskast; daar zal het AT immers niet naar de verdachte hebben gezocht.

Daarom laat de Nationale ombudsman een oordeel over het *toebrengen* van schade aan huisraad achterwege.

4. Dat ligt anders voor wat betreft de *afhandeling* van de schade.

De Nationale ombudsman beschouwt de brief van de verzekeraar van de politie als de beslissing van de korpsbeheerder op het verzoek om schadevergoeding. De Nationale ombudsman toetst deze aan het motiveringsvereiste. Dit vereiste van behoorlijkheid houdt in dat het handelen van overheidsinstanties feitelijk en logisch wordt gedragen door een kenbare motivering.

Aan dit vereiste voldoet de (kennisgeving van) de beslissing echter niet. Deze miskent

immers dat volgens vaste rechtspraak van de Hoge Raad ook rechtmatig optreden van de politie kan leiden tot een verplichting tot vergoeding van de daardoor ontstane schade. Dit is zelfs uitgangspunt in situaties waarin niet-verdachten, zoals in deze zaak verzoekers, schade aan bezittingen oplopen door strafvorderlijk optreden van de politie (zie hieronder Bijlage, nr 5.). Op deze hoofdregel zijn uitzonderingen mogelijk, die leiden tot vermindering of vervallen van de vergoedingsplicht. De korpsbeheerder heeft zich daarover niet uitgelaten. Dat betekent dat de onderbouwing van de beslissing om geen vergoeding toe te

kennen ondeugdelijk is.

De onderzochte gedraging is in zoverre niet behoorlijk.

5. Bovenstaande conclusie vormt aanleiding om een aanbeveling te doen met de strekking dat de door verzoekers opgegeven schade op een behoorlijke wijze wordt afgewikkeld. De Nationale ombudsman tekent daarbij aan dat dit kan meebrengen dat ook schade waarvan de oorzaak of omvang niet precies kan worden aangetoond voor vergoeding in aanmerking kan komen. De strekking van de aanbeveling is voorts dat een nieuwe beslissing omtrent schadevergoeding wordt genomen waarin verzoekers minimaal wordt toegewezen wat hun op grond van geldende jurisprudentie toekomt.

Het ligt in de rede hierbij ook de consequenties te betrekken van het oordeel van de Nationale ombudsman dat de inzet van het AT in de woning van verzoekers een middel tot aanhouding van hun zoon is geweest met voor verzoekers onevenredig nadelige gevolgen.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de hoofdofficier van justitie te Utrecht is gegrond, wegens schending van het evenredigheidsvereiste.

De klacht over de onderzochte gedraging van regiopolitie Utrecht is gegrond, voor zover het betreft de afwikkeling van de schade, wegens schending van het motiveringsvereiste.

De Nationale ombudsman onthoudt zich van een oordeel over het toebrengen van schade door de politie aan huisraad van verzoekers.

Aanbeveling

De Nationale ombudsman geeft de korpsbeheerder in overweging om

opnieuw te bezien of er aanleiding bestaat om verzoekers financieel tegemoet te komen in hun schade,

daarbij de spelregels voor een behoorlijke behandeling van schadeclaims in acht te nemen die de Nationale ombudsman heeft ontwikkeld in het onderzoek dat leidde tot rapport 2009/135,

daarbij consequenties te verbinden aan het oordeel van de Nationale ombudsman over de eerste klacht, en

daarbij acht te slaan op de criteria die de Hoge Raad heeft ontwikkeld voor schadevergoeding na politieoptreden als hier aan de orde was, met name in een arrest van 17 september 2004.

Bijlage: regelgeving en jurisprudentie

1. Wet Wapens en Munitie

Artikel 49

"De bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen ambtenaren kunnen te allen tijde op plaatsen waar zij redelijkerwijs kunnen vermoeden dat wapens of munitie aanwezig zijn, ter inbeslagneming doorzoeking doen."

2. Wetboek van Strafvordering

Artikel 27 lid 1

"Als verdachte wordt vóórdat de vervolging is aangevangen, aangemerkt degene te wiens aanzien uit feiten en omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan eenig strafbaar feit voortvloeit."

3. Bepalingen over (inzet) van arrestatieteams

Besluit beheer van de regionale politiekorpsen en maatregelen jegens ingesloten

Artikel 8, lid 1, sub a

"Het regionale politiekorps beschikt, zelfstandig of samen met een of meer andere regionale politiekorpsen, over een eenheid die uitsluitend tot taak heeft, indien redelijkerwijs mag worden aangenomen dat levensbedreigende omstandigheden tegen de politie of anderen dreigen, de volgende werkzaamheden uit te voeren:

a. het verrichten van planmatige aanhoudingen... "

Circulaire Aanhoudings- en ondersteuningseenheden (AOE-en)

"De belangrijkste taak van de AOE-en is het verrichten van aanhoudingen in situaties waarbij redelijkerwijs mag worden aangenomen dat levensbedreigende omstandigheden tegen de politie of anderen dreigen. De inzet van een AOE is erop gericht om geweld te voorkomen of te beheersen. Door snel en verrassend op te treden wordt bij de aanhoudingen van gevaarlijke verdachten het gevaar voor de politie en voor derden tot een minimum beperkt.

(...)

Gelet op de situaties waarin wordt opgetreden en de wijze waarop een AOE opereert, zal veelal ook sprake zijn van een ernstige inbreuk op de persoonlijke levenssfeer. De inzet kan dan ook worden beschouwd als het toepassen van een zwaar geweldsmiddel,

waarvoor toestemming van het bevoegd gezag nodig is conform artikel 6 ,eerste lid van de Ambtsinstructie voor de politie.

Aangezien de toestemming tot inzet van een AOE een zwaarwegende beslissing is, die verstrekende gevolgen kan hebben, dient in beginsel de hoofdofficier van justitie, onder wiens gezag het opsporingsonderzoek plaatsvindt deze toestemming te verlenen. De hoofdofficier van justitie draagt zorg voor vervanging voor het geval dat hij zelf niet in staat is op een verzoek tot inzet te beslissen. Hij kan daartoe de plaatsvervangend of fungerend hoofdofficier van justitie aanwijzen of een officier van justitie in de rang van officier eerste klasse van zijn parket. Wie de toestemming heeft verleend, zal tot uitdrukking dienen te komen in de registratie die door het parket wordt gevoerd...."

4. Bepalingen inzake grondrechten

Artikel 11 Grondwet

"Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam."

Artikel 12, eerste lid Grondwet

"Het binnentreden in een woning zonder toestemming van de bewoner is alleen geoorloofd in de gevallen bij of krachtens de wet bepaald, door hen die daartoe bij of krachtens de wet zijn aangewezen."

Europees verdrag voor de rechten van de mens (EVRM)

Artikel 8

"1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privéleven, van zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.

2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen."

5. Rechtspraak over schadevergoeding

Hoge Raad 17 september 2004, LJN: AO7887, NJ 2005, 392

Essentie van deze uitspraak

Ook indien een overheidshandeling op zichzelf niet als onrechtmatig kan worden aangemerkt, is de overheid op grond van onrechtmatige daad aansprakelijk voor de onevenredig nadelige gevolgen van zodanige handeling, dat wil zeggen de gevolgen die buiten het normale maatschappelijk risico of het normale bedrijfsrisico vallen en die op een bepaalde groep burgers of instellingen drukken.

Voor zover het gaat om strafvorderlijk optreden waarvan de gevolgen een ander dan de verdachte treffen, kan als uitgangspunt worden gehanteerd dat in het algemeen enig ongemak of gering tijdverlies niet als onevenredig kan worden aangemerkt, maar dat dit niet zonder meer zal kunnen worden gezegd indien zaken van die ander als gevolg van dit optreden worden beschadigd. De overheid is dan ook in beginsel gehouden de schade die bij een huiszoeking in de woning van een ander dan de verdachte wordt toegebracht aan zaken van die ander, op grond van onrechtmatige daad te vergoeden. Bij bevestigende beantwoording van de vraag of de overheid op deze grond aansprakelijk is, kan vervolgens de vraag rijzen of de op de overheid rustende vergoedingsplicht op de voet van art. 6:101 BW moet worden verminderd of geheel moet vervallen omdat de schade mede een gevolg is van een omstandigheid die aan de benadeelde kan worden toegerekend.

Achtergrond

Zie onder *bevindingen of volledige tekst* voor de volledige tekst van het rapport.